

Rijksoverheid

Aan de slag met stagediscriminatie van studenten met een functiebeperking

Een handreiking voor onderwijsprofessionals
in het mbo, hbo en wo en stagebedrijven

ResearchNed

ECBO
leren
door onderzoek

KBA Nijmegen

Inleiding

Ruim 10 procent van het totale aantal studenten met een functiebeperking geeft aan stagediscriminatie vanwege hun functiebeperking te ervaren (Scheeren et al., 2024). Afhankelijk van het type functiebeperking loopt dit percentage op tot 20 procent. Zo ervaren studenten met een motorische beperking, een psychische aandoening of ASS vaker stagediscriminatie dan studenten met een andere functiebeperking. Stagediscriminatie heeft veel impact op de student en diens loopbaan. Studievertraging, studieuitval, onzekerheid, frustratie en verminderd welzijn behoren tot de gevolgen die studenten met een functiebeperking ervaren vanwege stagediscriminatie.

Stagediscriminatie gaat over het ongelijk behandelen en achterstellen van studenten bij het zoeken naar of lopen van een stage, omdat zij tot een bepaalde groep behoren of tot een bepaalde groepering worden gerekend. De Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz) verbiedt het maken van direct en indirect onderscheid op grond van handicap of chronische ziekte. Wanneer studenten toegankelijkheidsproblemen ervaren bij een stage, bijvoorbeeld vanwege ontoegankelijke stage-eisen of missende kennis en voorzieningen, geldt er een verplichting doeltreffende aanpassingen te verrichten en te zorgen voor algemene toegankelijkheid (tenzij deze een onevenredige belasting vormt).

Om stagediscriminatie van studenten met een functiebeperking tegen te gaan en stages toegankelijk te maken voor iedereen, bieden we in deze handreiking handvatten, tips en tools voor onderwijsinstellingen en stagebedrijven. Deze tips en handvatten vormen geen volledige lijst van alle mogelijkheden en zijn ook niet allemaal wetenschappelijk bewezen, maar geven een concreet overzicht van mogelijkheden en bestaande tools om met dit vraagstuk aan de slag te gaan.

Doelgroep

In de Wgbh/cz wordt gesproken over mensen met een handicap of chronische ziekte. In de praktijk wordt naar deze groep ook verwezen als: studenten met een ondersteuningsbehoefte en/of studenten met een functie- of arbeidsbeperking.

Aanpak stagediscriminatie

Het tegengaan van stagediscriminatie in het algemeen is een belangrijk thema waar al veel kennis en tools voor beschikbaar zijn. Zie hiernaast de aanpakken voor het MBO en HO waarmee stagediscriminatie in het algemeen wordt tegengegaan. Deze bevatten de landelijke afspraken en tools met relevante informatie, tips en handvatten voor wanneer je aan de slag gaat met het tegengaan van stagediscriminatie, ook voor studenten met een functiebeperking.

Aanpak stagediscriminatie MBO

- Stagepact mbo 2023-2027: In dit Stagepact staan de afspraken om er samen voor te zorgen dat alle studenten een stage of leerbaan krijgen met de juiste begeleiding en goede randvoorwaarden. Het uitbannen van stagediscriminatie is één van de centrale thema's.
- Toolbox Aanpak Stagediscriminatie: voor het ontwikkelen van een aanpak tegen stagediscriminatie voor mbo-instellingen is een toolbox gevuld met kennis, tips en handvatten ontwikkeld.
- Melden van stagediscriminatie: op iedere mbo-school kan je terecht voor het melden van stagediscriminatie. Het is ook mogelijk om stagediscriminatie te melden bij het Landelijk meldpunt discriminatie of het College voor de rechten van de mens.

Aanpak stagediscriminatie HO

- Manifest tegen stagediscriminatie in het HO: VH, UNL, ISO, LSVb, ministeries van OCW en SZW, VNO-NCW en MKB-Nederland ondertekenden in 2022 een manifest tegen stagediscriminatie en committeren zich daarmee aan een gezamenlijk meerjarig werkprogramma.
- Werkprogramma stagediscriminatie ECHO: in dit werkprogramma wordt er gewerkt aan het vergroten van het maatschappelijk bewustzijn over stagediscriminatie en het ontwikkelen van effectieve verbeteracties. Ook wordt ingezet op het versterken van de aanpak van stagediscriminatie en het bieden van handvatten aan docenten.
- Melden van stagediscriminatie: Landelijk meldpunt discriminatie of het College voor de rechten van de mens.

Aanpak stagediscriminatie van studenten met een functiebeperking

In deze handreiking bieden we extra handvatten en tips voor onderwijsinstellingen en stagebedrijven om stagediscriminatie van specifiek studenten met een functiebeperking tegen te gaan en inclusieve stages te bieden.

Preventie

Wil je aan de slag met het voorkomen van stagediscriminatie van studenten met een functiebeperking? [Zie hier tips en tools](#)

Discriminatie tijdens het zoeken van de stage

Loop je aan tegen discriminatie van studenten met een functiebeperking tijdens het zoeken van een stage of wil je hiermee aan slag? [Zie hier tips en tools](#)

Discriminatie tijdens het sollicitatiegesprek

Loop je aan tegen discriminatie van studenten met een functiebeperking tijdens het sollicitatiegesprek of wil je hiermee aan de slag? [Zie hier tips en tools](#)

Discriminatie tijdens de stage

Loop je aan tegen discriminatie van studenten met een functiebeperking gedurende de stage of wil je hiermee aan de slag? [Zie hier tips en tools](#)

Melding en Nazorg

Wil je aan de slag met een goed meldingssysteem voor stagediscriminatie of het bieden van nazorg? [Zie hier tips en tools](#)

Preventie

Algemeen

Kennis en bewustwording

- Bevorder kennis en bewustwording op het gebied van discriminatie van studenten met een handicap of chronische ziekte en de wettelijke kaders. Zie hier [informatie](#) over de wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte en [informatie](#) over de wettelijke kaders voor toegankelijk onderwijs
- Bevorder kennis en bewustwording rondom het bieden van inclusieve stages. Zie bijvoorbeeld het [BPV handboek](#) en het [kennispunt BPV](#) (MBO) of [ECIO](#) voor meer informatie over het opzetten en vormgeven van inclusieve stages.
- Deel successen, zowel vanuit studenten, onderwijsinstellingen als stagebedrijven, om zo te leren van elkaar, bewustwording te creëren en vooroordelen weg te nemen.

Tips voor onderwijsinstellingen

Kennis en bewustwording

- Bevorder kennis en bewustwording op het gebied van [studeren met een ondersteuningsvraag](#).
- Vergroot de kennis en vaardigheden van het (h)erkennen, voorkomen en aanpakken van stagediscriminatie van studenten met een functiebeperking bij onderwijsprofessionals en stagebegeleiders.

Beleid

- Voeg hardheidsclausules toe in het Onderwijs- en Examenreglement (OER) en in stageovereenkomsten, zodat er een mogelijkheid is om af te wijken van specifieke kaders en maatwerk te bieden voor studenten met een ondersteuningsvraag.

Informatievoorziening

- Zorg ervoor dat alle informatie rondom studeren met een ondersteuningsvraag vindbaar, toegankelijk en betrouwbaar is; zie bijvoorbeeld de [Communicatietoolkit informatievoorziening](#).
- Zorg dat informatie-events zoals stagemarkten toegankelijk zijn. Denk hierbij aan fysieke toegankelijkheid en de toegankelijkheid voor studenten die minder energie hebben of neurodivergente studenten.

Tips voor stagebedrijven

Kennis en bewustwording

- Creëer een inclusieve en toegankelijke werkplek. In dit [artikel](#) staan zeven praktische tips voor het verbeteren van inclusie in de organisatie.
- Ben op de werkplek voorbereid op het geven van maatwerk en ondersteuning aan alle studenten. Een stage moet een veilige plek zijn waar leren mogelijk is.
- Erkende leerbedrijven mbo (SBB): maak gebruik van [trainingen en hulpmiddelen](#) opgezet door SBB voor praktijkopleiders van leerbedrijven.

Discriminatie tijdens het zoeken van de stage

Tips voor onderwijsinstellingen

Kennis en bewustwording

- Vergroot kennis over (wettelijke) mogelijkheden tot maatwerk. Biedt hierbij specifiek scholing aan examencommissieleden t.a.v. maatwerkmogelijkheden; volgens onderzoek ervaren studenten hier de meeste belemmeringen.
- Studenten zijn zich niet altijd bewust van hun 'ondersteuningsbehoefte' – wat heb ik nodig? – bij een stage. Versterk de vaardigheden van stagebegeleiders om deze behoefte tijdens gesprekken met studenten naar boven te halen.

Informatievoorziening

- Creëer een database met mogelijke stagebedrijven inclusief de ervaringen van studenten met stagebedrijven. Zorg dat hierbij informatie gedeeld wordt over de inclusiviteit en toegankelijkheid van het bedrijf.
- Organiseer één aanspreekpunt waar studenten met een ondersteuningsvraag terecht kunnen met vragen over de stageperiode, het zoeken naar een stage en mogelijke voorzieningen tijdens de stageperiode

Flexibiliteit en maatwerk

- Maak flexibele stage-eisen mogelijk, waarin leerdoelen leidend zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan flexibiliteit in stage-uren en lengte van de stageperiode.

Begeleiding

- Biedt actief ondersteuning aan studenten met een ondersteuningsvraag bij het zoeken naar een inclusieve stage en – indien gewenst – het bespreken van de ondersteuningsvraag in de sollicitatiebrief.
- Geef overzichtelijk aan welke begeleiding de student van de onderwijsinstelling kan ontvangen bij het zoeken naar een stage.

Tips voor stagebedrijven

Inclusieve werving

- Richt je stagevacatures inclusief in. Geef in de vacature aan dat je organisatie zich inzet voor inclusiviteit en dit ook faciliteert. Vermeld in de vacatureteksten informatie over mogelijkheden op het gebied van flexibiliteit, begeleiding en voorzieningen voor studenten.
- Zorg ervoor dat je vacatures digitaal toegankelijk zijn. [Hier](#) vind je informatie over digitale toegankelijkheid en hoe je hier zelf mee aan de slag kunt gaan.

Beleid

- Overweeg het voeren van voorkeursbeleid op kandidaten met een chronische ziekte en/of handicap. [Lees in dit artikel](#) wat juridisch wel en niet mag.

Discriminatie tijdens het sollicitatiegesprek

Algemeen

Kennis en bewustwording

- Zorg ervoor dat alle stage- en praktijkbegeleiders op de hoogte zijn van relevante wetgeving en mogelijkheden tot het bieden van maatwerk. In 2024 komt er een nieuwe wet aan: wet toezicht gelijke kansen bij werving en selectie.
- Normaliseer het bespreken van een ondersteuningsbehoefte tijdens een sollicitatiegesprek, bijvoorbeeld door dit een vast onderdeel te maken van loopbaanbegeleiding en sollicitatiegesprekken.

Tips voor onderwijsinstellingen

Kennis en bewustwording

- Reik als onderwijsinstelling handvatten aan stagebedrijven aan over bijvoorbeeld het begeleiden van studenten met een functiebeperking, over organisaties die hierbij kunnen ondersteunen en bestaande regelingen en ondersteuningsmogelijkheden.

Informatievoorziening

- Geef duidelijke, toegankelijke en betrouwbare informatie over de praktische kant van stages en de ondersteuningsmogelijkheden tijdens de stageperiode, zodat de student dit kan bespreken tijdens het sollicitatiegesprek.

Begeleiding

- Ondersteun studenten in de voorbereiding op een sollicitatiegesprek. Geef hierbij ook informatie over het herkennen van stagediscriminatie vanwege een chronische ziekte en/of handicap en over hoe te handelen bij stagediscriminatie.
- Bied begeleiding bij het bespreken van de ondersteuningsvraag tijdens een sollicitatiegesprek. Het bespreken van de ondersteuningsvraag kan een moeilijke stap zijn. Zorg dat studenten extra ondersteuning kunnen krijgen bij het formuleren van een ondersteuningsvraag.

Tips voor stagebedrijven

Begeleiding tijdens het sollicitatiegesprek

- Bied studenten de mogelijkheid te vertellen over een functiebeperking of ondersteuningsvraag. Stel bijvoorbeeld de vraag: 'wat heb je nodig om je werk goed te kunnen doen?'. Hiermee nodig je de student uit een eventuele ondersteuningsvraag uit te spreken, waarna je in gesprek kunt gaan over wat er mogelijk is binnen de organisatie.
- Voer open gesprekken over de functiebeperking en denk in mogelijkheden. Laat de student vertellen wat de functiebeperking voor de student betekent op het gebied van werk. Denk daarbij niet in onmogelijkheden. Ga na wat er wél kan en bespreek dit met de student.
- Zorg ervoor dat je inzicht hebt in de mogelijke begeleiding en voorzieningen die je als organisatie kunt bieden, zodat je dit kunt bespreken tijdens het sollicitatiegesprek.

Discriminatie tijdens de stage

Tips voor onderwijsinstellingen

Begeleiding

- Stel voor de stagebegeleiding een lijst met vaste vragen op die helpen om een open gesprek te voeren over voortgang en valkuilen, zoals onvoldoende ondersteuningsmogelijkheden en discriminatie, tussen student, onderwijsinstelling en stagebedrijf.
- Zorg voor vaste en regelmatige contactmomenten met de student en het stagebedrijf. Regelmatig contact zorgt ervoor dat je de student en het stagebedrijf voldoende kunt faciliteren tijdens de stage en in kan grijpen indien de afgesproken ondersteuning niet waargemaakt wordt, of extra ondersteuning nodig blijkt.
- Zorg ervoor dat stagebegeleiders voldoende uren hebben om studenten (met een ondersteuningsvraag) te begeleiden tijdens de stage en actief deel te nemen aan de driehoeksverhouding.

Informatievoorziening

- Geef ook tijdens de stage informatie over bij wie en waar studenten met een functiebeperking in de onderwijsinstelling terecht kunnen met discriminatievraagstukken. Op deze manier draag je bij aan het normaliseren van het gesprek over en het melden van stagediscriminatie.

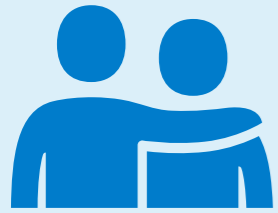
Tips voor stagebedrijven

Begeleiding

- Zorg voor vaste en regelmatige contactmomenten met de student en de opleiding. Regelmatig contact helpt problemen te voorkomen en vergroot de mogelijkheid dat de onderwijsinstelling je optimaal kan faciliteren bij het begeleiden van een student met een ondersteuningsvraag.
- Geef het zo snel mogelijk aan wanneer afgesproken begeleiding en ondersteuning niet waargemaakt kan worden of juist een niet-voorzien ondersteuningsbehoefte zich voordoet. Ga vervolgens in gesprek over de mogelijkheden.
- Zorg ervoor dat stage- en praktijkbegeleiders voldoende uren hebben om studenten (met een ondersteuningsvraag) te begeleiden tijdens de stage en actief deel te nemen aan de driehoeksverhouding.

Beleid

- Geef ook tijdens de stage informatie over bij wie en waar studenten met een functiebeperking in de organisatie terecht kunnen met discriminatievraagstukken. Op deze manier draag je bij aan het normaliseren van het gesprek over en het melden van stagediscriminatie.

Melding en nazorg

Algemeen

Melding

- Uit onderzoek komt naar voren dat stagediscriminatie van studenten met een functiebeperking soms wordt goedgepraat. Houd scherp dat direct en indirect onderscheid op grond van handicap of chronische ziekte verboden is en er een verplichting geldt doeltreffende aanpassingen te verrichten en te zorgen voor algemene toegankelijkheid.

Tips voor onderwijsinstellingen

Melding

- In de Brochure Recht op gelijke behandeling voor studenten met een handicap of een chronische ziekte wordt informatie gegeven over het contact opnemen naar het College voor de rechten van de Mens.
- Ook voor studenten met een functiebeperking is het belangrijk dat er een onafhankelijk meldsysteem aanwezig is op de onderwijsinstelling. Voor studenten met een functiebeperking is het belangrijk dat dit meldsysteem (digitaal) toegankelijk is.

Nazorg

- Voor studenten met een functiebeperking is het vaak extra lastig om een passende stageplek te vinden. Stagediscriminatie kan ervoor zorgen dat ze (flink) studievertraging oplopen of stoppen met hun stage. Hierdoor hebben zij een grotere kans op studieuitval. Denk met studenten mee, bied oplossingen en nazorg aan en voorkom studievertraging en studieuitval als gevolg van discriminatie.
- Uit onderzoek komt naar voren dat studenten met een functiebeperking als gevolg van stagediscriminatie onzekerheid, stress, faalangst, verminderd zelfvertrouwen en frustratie ervaren. Bied nazorg op emotioneel gebied waarbij de focus ligt op de behoeften van de student. Waarbij aandacht is voor het verhaal van de student en de behoeften om zich sociaal en psychisch veilig te voelen.